

IWT SBO PROJECT 120003 “SeArch”

Archaeological heritage in the North Sea

Development of an efficient assessment methodology and approach towards a sustainable management policy and legal framework in Belgium.

Archeologisch erfgoed in de Noordzee

Ontwikkeling van een efficiënte evaluatiemethodologie en voorstellen tot een duurzaam beheer in België.

Proposal for legislation on management

WP 2.3.1.

Verantwoordelijke partners: Agentschap Onroerend Erfgoed (FHA), UG-MI

Auteurs: S. Van Haelst, H. Lettany, M. Pieters, T. Derudder & M. Rabaut

December 2016

Inhoudstafel

Afkortingen	3
2. Evaluatie huidige wetgeving en aanbevelingen vanuit het agentschap Onroerend Erfgoed	5
2.1. Stand van zaken	5
2.2. Aanbevelingen ter bescherming van het OCE	6
2.2.1. Erfgoedeffectenbeoordeling	6
<i>Problematiek</i>	<i>6</i>
<i>Aanbevelingen</i>	<i>6</i>
2.2.2 Erfgoedexpertise	7
<i>Problematiek</i>	<i>7</i>
<i>Aanbevelingen</i>	<i>7</i>
2.2.3. Opvolging en controle	8
<i>Problematiek</i>	<i>8</i>
<i>Aanbevelingen</i>	<i>9</i>
2.2.4. Uitvoering van de OCE-wet	9
<i>Problematiek</i>	<i>9</i>
<i>Aanbevelingen</i>	<i>9</i>
3. Evaluatie huidige wetgeving en aanbevelingen vanuit het Maritiem Instituut van de UGent	9
4. Geconsulteerde Regelgeving	15
5. Bijlage (Samenwerkingsakkoord tussen het Vlaams Gewest en de federale overheid houdende het maritiem erfgoed)	17

Afkortingen

aOE:	Agentschap Onroerend Erfgoed
BDNZ:	Belgische deel van de Noordzee
BMM:	Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium
KB:	Koninklijk besluit
MB:	Ministerieel besluit
MEB:	Milieueffectenbeoordeling
MER:	Milieueffectenrapport
MMM-wet:	Wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België
MRP:	Marien Ruimtelijk Plan
OCE:	Onderwater cultureel erfgoed
OCE-wet:	Wet van 4 april 2014 betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water
UG-MI:	Maritiem Instituut van de UGent

1. Inleiding

Deze deliverable bevat enkel de specifieke aanbevelingen naar de huidige wetgeving en het beleid, die naar aanleiding van het uitgebreid onderzoek uit WP2.1.2.¹ werden opgesteld. Voor meer uitleg over het gevoerde onderzoek waarop deze aanbevelingen gebaseerd zijn verwijzen we graag naar de deliverables WP2.1.2. en WP2.1.2. Deel II.

Ten tijde dat dit onderzoek werd opgestart was de enige wet die enige bescherming bood aan onderwater cultureel erfgoed (OCE) de wet van 9 april 2007 betreffende de vondst en de bescherming van wrakken. Deze wet was echter alleen van toepassing op wrakken en wrakstukken in de territoriale zee en had geen betrekking op andere vormen van OCE of wrakken op het continentaal plat, die bijgevolg onbeschermd bleven. Bovendien kwamen er nooit uitvoeringsbesluiten voor deze wet, waardoor de wet in de praktijk nooit in werking trad.

Sindsdien is de wetgeving omtrent de bescherming van het OCE grondig veranderd. Zo werd met de wet van 6 juli 2013 houdende de instemming met het Verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, aangenomen te Parijs op 2 november 2001 het UNESCO verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, aangenomen te Parijs op 2 november 2001, officieel door België geratificeerd op 5 augustus 2013. De wet van 9 april 2007 werd vervangen door de wet van 4 april 2014 betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water (OCE-wet), dewelke betrekking heeft op alle vormen van OCE, niet slechts wrakken, in zowel de territoriale zee als op het continentaal plat. Verschillende uitvoeringsbesluiten maken dat deze wet ook effectief uitgeoefend wordt.

We kunnen dus stellen dat er sinds de aanvang van het 'SeArch'-project vooruitgang is geboekt op het vlak van de bescherming van het OCE. In welke mate de huidige OCE-wetgeving het OCE effectief beschermt en in welke mate de UNESCO-conventie uit 2001 geïmplementeerd is in deze wet, werd reeds uitgebreid onderzocht door het Maritiem Instituut van de UGent (UG-MI) als onderdeel van WP2.1.2. Dit onderzoek merkte op dat artikel 5 van de UNESCO-conventie, dat stelt dat "elke verdragsluitende staat de meest geschikte middelen moet inzetten waarover hij beschikt met het oog op het voorkomen of verzachten van de nadelige gevolgen van werkzaamheden met ongewenste neveneffecten op het cultureel erfgoed onder water, die onder zijn rechtsmacht vallen", niet is opgenomen in de huidige OCE-wet. Concreet betekent dit dat er momenteel geen preventieve maatregelen zijn opgenomen in de OCE-wet om de mogelijke negatieve effecten op het OCE als gevolg van bepaalde activiteiten op zee (zoals zand- en grindwinning, baggerwerkzaamheden, de aanleg van windmolenparken...) te mitigeren of te vermijden.

Daarom werd er door Onroerend Erfgoed een extra onderzoek uitgevoerd (WP2.1.2 Deel II) met als doel een stand van zaken op te stellen in welke mate de bescherming van OCE geïmplementeerd is in de federale wetgeving die betrekking heeft op werkzaamheden op zee die incidenteel effecten kunnen hebben op OCE. Het gaat dus niet om werkzaamheden waarvan OCE hoofdzakelijk het voorwerp is zoals gedefinieerd in de OCE-wet, maar om werkzaamheden als zand- en grindwinning, baggerwerkzaamheden, de aanleg van windmolenparken...die ongewild een impact op OCE kunnen hebben. Hierbij werd nagegaan in welke mate de activiteit een impact kan hebben op het OCE en in welke mate het huidige wettelijke kader deze impact op het OCE kan mitigeren of vermijden. Indien het huidige wettelijke kader deze impact niet of op onvoldoende wijze kan mitigeren, werd tot op zekere hoogte nagegaan in welke mate het huidige wettelijke kader voor deze activiteit ruimte biedt voor implementering van maatregelen ter bescherming van het OCE.

¹ WP2.1.2. en WP2.1.2 Deel II Assessment of the actual legal situation in Belgium

Bijkomend werd er ook gekeken tot op welke hoogte rekening is gehouden met de bescherming van OCE in de milieueffectenrapportage die noodzakelijk is voor het verkrijgen van een vergunning om bepaalde van de hierboven vernoemde activiteiten op zee te mogen uitvoeren. Ten slotte werd ook onderzocht in welke mate het nieuwe KB betreffende de Mariene Ruimtelijke Planning de bescherming van OCE in ogenschouw neemt. Op basis van deze onderzoeken werden ook enkele aanbevelingen geformuleerd in functie van een meer duurzaam beheer van het OCE. Aangezien sommige delen van het onderzoek werden uitgevoerd door het agentschap Onroerend Erfgoed en andere delen onderzocht werden door het Maritiem Instituut van de UGent waarbij beide partijen hun eigen aanbevelingen naar de huidige wetgeving en het beleid opmaakten, zullen deze aanbevelingen in twee aparte hoofdstukken worden ondergebracht (hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3).

2. Evaluatie huidige wetgeving en aanbevelingen vanuit het agentschap Onroerend Erfgoed

2.1. Stand van zaken

Op basis van de uitgevoerde analyses uit WP2.1.2. kon een stand van zaken opgesteld worden van de beschermingsmaatregelen voor het OCE in het BDNZ die de huidige wetgeving voorziet. We kunnen drie instrumenten onderscheiden die aanleiding kunnen geven tot beschermingsmaatregelen binnen de huidige wetgeving. Dit zijn de OCE-wetgeving zelf, de MEB-procedure volgens de MMM-wet en het MRP. Hoewel deze instrumenten tot op zekere hoogte mogelijkheden bieden om het OCE te beschermen, merken we bij de analyse dat verschillende activiteiten in het BDNZ tot op heden weliswaar een verplichting in zich dragen om voorafgaand aan de activiteit de mogelijke impact hiervan op het OCE in te schatten en te mitigeren, maar de uitvoering ervan minimaal is (door de verwarring van de term 'marien milieu' waaronder OCE kan vallen, of desgevallend zou toegevoegd moeten worden).

In het kader van dit onderzoek werd het wettelijk kader van de voornaamste activiteiten met impact in de bodem in het BDNZ onderzocht en besproken. Het ging hierbij om zand- en grindwinning, baggerwerken en de realisatie van windmolenparken. Op basis van de analyse bleek dat volgens het huidige wettelijk kader alleen voor het lossen van baggerspecie, evenals voor het realiseren van windmolenparken en het plaatsen van kabels, expliciet rekening gehouden dient te worden met OCE in het MER. De wetgeving stelt voor deze activiteiten echter geen verplichting om ook bij de MEB rekening te houden met OCE. Bovendien laat de huidige wetgeving wel zekere ruimte voor de consultatie van erfgoed specialisten in dit proces, maar worden deze niet standaard bij het proces betrokken. De overige activiteiten, zijnde zand- en grindwinning en baggerwerken, hoeven voorafgaand aan de activiteit op geen enkele manier rekening te houden met OCE. Slechts wanneer tijdens de werkzaamheden OCE wordt aangetroffen dient dit gemeld te worden. De OCE-wetgeving biedt wel enkele beschermingsmaatregelen voor *in situ* beschermd erfgoed. Bij de analyse van de wetgeving in dit verband werden echter enkele tegenstrijdigheden vastgesteld waardoor de draagkracht van deze beschermingsmaatregelen momenteel onzeker is. Bovendien biedt de OCE-wetgeving op dit moment nog geen bescherming aan vondsten die nog niet erkend of *in situ* beschermd werden.

We kunnen stellen dat de instrumenten die momenteel aanleiding kunnen geven tot de bescherming van OCE wel potentieel bieden om de negatieve effecten op OCE als gevolg van bepaalde activiteiten in het BDNZ te mitigeren of te vermijden, maar dat deze instrumenten om echt daadkrachtig te zijn verder ontwikkeld dienen te worden. Zo werd tijdens de analyse van het huidige wettelijk kader vastgesteld dat verschillende wetten en besluiten enige ruimte hebben om ook

beschermingsmaatregelen ten behoeve van het OCE te incorporeren. Eerder dan individuele aanpassingen door te voeren waarbij elke wet en besluit los van elkaar wordt gewijzigd, lijkt het constructiever een meer samenhangend wettelijk kader te creëren waarbij alle activiteiten op zee op een uniforme manier de impact op OCE dienen te mitigeren. Een pragmatische oplossing kan er ook in bestaan om de huidige kaders te gebruiken en OCE als integraal onderdeel van de MER-procedure te beschouwen. In functie daarvan werden enkele aanbevelingen geformuleerd die een meer duurzame bescherming van het OCE tot doel hebben.

2.2. Aanbevelingen ter bescherming van het OCE

De aanbevelingen die hier geformuleerd worden zijn algemene aanbevelingen die gebaseerd zijn op hiaten of onduidelijkheden in de wijze waarop het OCE momenteel door de wet beschermd wordt. De aanbevelingen die hier worden geformuleerd hebben tot doel deze hiaten of onduidelijkheden op te lossen met een meer eenduidig, daadkrachtig en duurzaam beschermingsbeleid voor het OCE in het BDNZ. Deze aanbevelingen zijn algemeen van aard. Telkens zal eerst kort de problematiek toegelicht worden waarop de aanbeveling gebaseerd is. Nadien wordt toegelicht welke aanbevelingen dit probleem kunnen verbeteren. De aanbevelingen kunnen onderverdeeld worden in vier thema's: (1) het beoordelen van effecten op het OCE, (2) de erfgoedexpertise, (3) de opvolging van beschermingsmaatregelen en (4) de verantwoordelijkheden binnen de OCE-wetgeving.

2.2.1. Erfgoedeffectenbeoordeling

Problematiek

Op basis van de analyse kan vastgesteld worden dat de MMM-wet een duidelijke procedure vaststelt om de impact op het mariene milieu als gevolg van bepaalde activiteiten in het BDNZ te beperken of te vermijden. Hiertoe wordt deze activiteit gekoppeld aan een machtiging dewelke slechts verleend wordt na een beoordeling (met positief gevolg) van de betekenisvolle effecten die deze activiteit zal hebben op het mariene milieu. Dit beleidskader zorgt ervoor dat negatieve effecten op het mariene milieu als gevolg van een activiteit in het BDNZ reeds voor het starten van deze activiteit gemitigeerd kunnen worden. De OCE-wet voorziet dergelijke procedure tot op heden niet. De machtiging voor activiteiten op zee wordt dus niet gekoppeld aan de beoordeling van de betekenisvolle effecten van deze activiteiten op het OCE.

De uitvoeringsbesluiten van de MMM-wet vullen dit hiaat deels op. Zo stelt het KB van 9 september 2003 dat een beschrijving en waardering dient opgenomen te worden in het MER van de betekenisvolle effecten op het cultureel erfgoed. Nergens stelt dit KB echter dat ook de MEB de betekenisvolle effecten op het OCE dient te evalueren. Bovendien zijn er verschillende activiteiten op zee waarop het KB van 9 september 2003 niet van kracht is, zoals zand- en grindwinning en baggerwerken. Deze activiteiten zijn ook onderworpen aan een MEB, maar zoals vastgesteld in KB van 1 september 2004. Hier wordt nergens gesteld dat het MER of de MEB rekening dient te houden met de betekenisvolle effecten op het OCE. Op basis van deze vaststellingen kunnen we stellen dat de huidige wetgeving het OCE onvoldoende beschermt tegen negatieve effecten als gevolg van bepaalde activiteiten op zee.

Aanbevelingen

In principe zou het OCE beschermd kunnen worden door zowel in het KB van 9 september 2003 als in het KB van 1 september 2004 te stellen dat ook de betekenisvolle effecten op zowel OCE als op nog niet erkende vondsten dienen te worden besproken in het MER en dienen te worden geëvalueerd in de MEB. Ten behoeve van een meer duurzame bescherming van het OCE gebaseerd op de specifieke behoeften van dit OCE, lijkt het echter meer aangewezen om de OCE-wet zelf aan te passen. Het is immers aan de OCE-wet en niet aan de MMM-wet om een procedure vast te stellen ten behoeve van een duurzame bescherming van het OCE. Als alternatief kan gekozen worden om toch binnen de bestaande kaders te werken en OCE als item binnen de MER/MEB op te nemen.

Naar het voorbeeld van de MMM-wet lijkt het dan ook aanbevolen ook binnen het kader van de OCE-wet een procedure te ontwikkelen die de betekenisvolle effecten op OCE als gevolg van bepaalde activiteiten in het BDNZ mitigeert. Op deze manier kunnen de specifieke behoeften van het OCE vooropgesteld worden, en verplicht de OCE-wet elke activiteit voorafgaand aan de uitvoering ervan rekening te houden met het OCE. De uitvoering van deze procedure als dusdanig kan uiteraard volledig samenlopen met de MEB-procedure, waardoor geen dubbel werk gedaan wordt. Het verschil is echter dat OCE op die manier een wezenlijk deel gaat uitmaken van de beoordelingsprocedure op basis van de eigen behoeftes, en niet in functie van het mariene milieu. Op die manier zou de machtiging die wordt verleend voor activiteiten in het BDNZ niet alleen gebaseerd zijn op de beoordeling van de betekenisvolle effecten op het mariene milieu, maar ook op de beoordeling van de betekenisvolle effecten op het erfgoed. Een pragmatische oplossing kan erin bestaan alles binnen dezelfde procedure te houden, waarbij OCE niet in functie van het mariene milieu, maar als volledig onafhankelijk item kan worden onderzocht. Voordeel is dat binnen de huidige kaders wordt gewerkt en er op een snellere manier kan worden overgegaan tot effectieve bescherming van het erfgoed. Hierbij is het belangrijk te onderstrepen dat de effecten dienen onderzocht te worden op zowel nog niet erkende vondsten, erkende vondsten en *in situ* beschermd erfgoed, evenals op nog niet bekend erfgoed. M.a.w. het item onderwatererfgoed binnen de MER/MEB moet worden uitgebreid en moet van toepassing zijn op al het potentiële erfgoed (dus niet beperkt tot erkende sites).

2.2.2 Erfgoedexpertise

Problematiek

Tot op heden is er op federaal niveau geen expertisevorming op het vlak van OCE. Binnen het agentschap onroerend erfgoed (aOE) werd in 2003 wel de cel Maritieme en Fluviale archeologie opgericht. Op die manier heeft het aOE sinds 2003 als enige instituut in zowel Vlaanderen als België expertise opgebouwd op het vlak van maritieme archeologie en maritiem erfgoed. Met het van kracht gaan van de OCE-wet is deze expertise nu ook op federaal niveau vereist. Zo is de minister bevoegd voor de Noordzee verantwoordelijk voor het erkennen van vondsten als erfgoed, is de koning verantwoordelijk voor het *in situ* beschermen van erkend erfgoed, en is het BMM voorlopig het enige orgaan dat zich kan inzetten voor het mitigeren van impact op OCE als gevolg van activiteiten in het BDNZ. Het probleem dat zich stelt is dat deze expertise volledig dient ontwikkeld te worden op federaal niveau. Een bijkomend probleem is dat er geen federale instellingen zijn die erfgoed als bevoegdheid hebben, waardoor het onduidelijk is waar de OCE-expertise zich dient te ontwikkelen.

Aanbevelingen

Opnieuw is het mogelijk om overal waar de erfgoedexpertise nodig is mensen in dienst te nemen zodat dit probleem is opgelost. In functie van een meer duurzaam en coherent beheer van het OCE, lijkt het echter aangewezen hiervoor één expertisecentrum aan te duiden, of op te richten, dat als aanspreekpunt kan dienen, ondersteuning kan bieden en advies kan formuleren. Wie deze taak moet vervullen is een open vraag, gezien in de huidige situatie expertise en bevoegdheid niet samenvallen.

Een eerste mogelijkheid is de beheers- en beleidsondersteunende taken t.o.v. OCE toe te schrijven aan een bestaande federale instelling. Dit zou bijvoorbeeld de BMM kunnen zijn, aangezien zij reeds verantwoordelijk zijn voor het mariene milieu in de Noordzee en instaan voor de MEB. Indien zij deze bevoegdheid zouden krijgen, dient het beheer en de bescherming van OCE wel expliciet onderdeel te gaan uitmaken van hun missie en dienen zij hiertoe de nodige expertise te ontwikkelen of uit te besteden.

Een andere mogelijkheid is een nieuwe instelling op te richten die het beheer en de bescherming van het OCE als specifiek doel heeft. Deze zou een nieuw departement kunnen vormen binnen het KBIN, parallel aan de BMM, maar dan in functie van OCE in plaats van het mariene milieu. Opnieuw dient in dit geval echter de nodige expertise omtrent OCE ontwikkeld te worden in functie van een constructief en duurzaam beheer van dit OCE.

Een derde mogelijkheid is de beheers- en beleidsondersteunende taken t.o.v. OCE over te hevelen naar het aOE, waar de expertise rond deze materie reeds is opgebouwd en wordt opgevolgd. Tot op heden gebeurt deze samenwerking reeds officieus. Door middel van een samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en de Federale overheid zou deze samenwerking officieel bekrachtigd kunnen worden met specifieke doelstellingen en verantwoordelijkheden. In 2004 werd er reeds zo een samenwerkingsovereenkomst ondertekend maar uiteindelijk is dit akkoord achteraf nooit op de Vlaamse regering gekomen en is het daardoor nooit volledig officieel geworden². Een andere optie is dat BMM, net zoals voor andere items in de MER /MEB procedure, expertise inhuurt, desgevallend bij aOE.

De huidige regelgeving voorziet al dat voor het aanwijzen van sites die potentiële erfgoedwaarde hebben de expertise van aOE wordt binnen gebracht. Dit gebeurt door advies dat door AOE wordt gegeven aan de ontvanger van het erfgoed, die op zijn beurt adviezen formuleert aan de federale bevoegde minister. In die zin kan worden nagedacht of de functie van de ontvanger in die zin kan worden uitgebreid.

2.2.3. Opvolging en controle

Problematiek

Uit de analyse van de huidige wetgeving bleek dat, hoewel er bepaalde besluiten zijn genomen ter bescherming van het OCE, nergens wordt gespecificeerd hoe deze bescherming opgevolgd en gecontroleerd wordt. Wanneer we de vergelijking maken met de MMM-wet kunnen we vaststellen dat de MMM-wet een breed kader aan maatregelen voorziet ter bescherming van het mariene milieu, inclusief opvolging van controle op deze bescherming en aanstelling van bevoegde personen voor het uitoefenen van deze controle. Het uitoefenen van deze controle wordt in sommige gevallen ook verder gespecificeerd bij de voor de activiteit relevante wetgeving. Dergelijke maatregelen bestaan nog niet

² Zie bijlage of <http://nadia-burger.vlaanderen.be/nadia/beheerdossier/readtab.do?tab=1>

voor OCE. Dit kan pragmatisch worden opgelost door OCE als onderdeel van marien milieu te beschouwen.

Aanbevelingen

Hoewel het moeilijk is concrete aanbevelingen te formuleren, lijkt het aangewezen ook dergelijke maatregelen voor opvolging en controle te implementeren in de OCE-wet. Op die manier kan een duurzaam beheer en bescherming van het OCE beter gegarandeerd worden. Hoewel bijkomend onderzoek nodig zal zijn naar hoe deze opvolging en controle best uitgevoerd kan worden, lijkt het aangewezen een procedure vast te leggen die een parallel vormt met deze in de MMM-wet en bijhorende besluiten. Een alternatief is om OCE te integreren in de MMM-regelgeving en de bijhorende besluiten.

2.2.4. Uitvoering van de OCE-wet

Problematiek

Zoals reeds eerder besproken is er ook enige onduidelijkheid wat betreft de huidige OCE-wet en de uitvoeringsbesluiten (*cfr. Supra*: deel 2.1. De OCE-wet en OCE-besluiten). Hoewel de wet een onderscheid maakt tussen vondsten, erkend erfgoed en *in situ* beschermd erfgoed, en de bevoegdheid voor deze materies legt bij respectievelijk de ontvanger van het cultureel erfgoed onder water, de bevoegde minister en de koning, worden deze materies en wie hiervoor bevoegd is schijnbaar door elkaar gehaald in verschillende besluiten. Zo stellen de erkenningsbesluiten die werden uitgevaardigd door de minister de titel van bescherming vast, werden door de koning maatregelen vastgelegd voor *in situ* beschermd erfgoed hoewel nog geen enkele site vooralsnog door de koning beschermd werd, en werden bijkomende individuele maatregelen voor de erkende sites vastgesteld door de minister, hoewel hij die alleen mag uitvaardigen voor *in situ* beschermd erfgoed. Hoewel deze beschermingsmaatregelen uiteraard een positief initiatief zijn dient de wet enigszins aangepast, of op zijn minst verduidelijkt te worden, zodat er geen twijfel over bestaat of deze besluiten draagkracht hebben of niet.

Aanbevelingen

Om de huidige onduidelijkheden op te lossen dient de koning de acht erkende wrakken zo snel als mogelijk *in situ* te beschermen. Op die manier zouden alle uitvoeringsbesluiten wel wettelijke draagkracht hebben. Een alternatief is de bevoegdheid voor beschermingsmaatregelen bij de minister te leggen, zodat hij de acht wrakken niet alleen erkent maar ook beschermt. Ook is het aangewezen vondsten die nog niet erkend zijn, of erkend OCE dat nog niet beschermd is, ook te laten genieten van minimale beschermingsmaatregelen. Verder verdient het de aanbeveling dat binnen de huidige MER/MEB procedures –in afwachting van eventuele wetswijzigingen– de vergunningverlenende overheid steeds contact opneemt met professionele onderwaterarcheologen (van overheden of daarbuiten) om de uitvoerder van de MER goed te sturen en de juiste technieken moeten opgenomen worden in de MER-studie. Ten slotte geeft de vergunningverlenende overheid duidelijke voorwaarden/aanbevelingen mee over hoe met het potentiële erfgoed moet worden omgegaan. Het is aan te bevelen dat de overheid in het kader van de milieuvergunning de site ook voor onderwatererfgoed blijft monitoren.

3. Evaluatie huidige wetgeving en aanbevelingen vanuit het Maritiem Instituut van de UGent

3.1. Aanbevelingen wetgeving

Aanbeveling wetgeving 1

De Belgische wet betreffende bescherming van het cultureel erfgoed onder water (hierna OCE-wet) bestaat uit 2 fases: de 'vondsfase' en de 'cultureel erfgoed onder water fase'. Eenmaal een vondst erkend is als cultureel erfgoed onder water (hierna OCE), bepaalt artikel 8§3 dat werkzaamheden aan *in situ* bewaard erfgoed enkel mogen worden uitgevoerd na machtiging van de ontvanger. Voor vondsten echter, vinden we nergens een dergelijke bepaling terug. Dit betekent dat vondsten, ook al mogen zij niet boven water worden gebracht bij hun ontdekking, niet beschermd zijn tegen beschadiging en vernieling. Daarnaast bestaat ook geen duidelijk kader voor bijvoorbeeld het verrichten van archeologisch onderzoek aan dergelijke vondsten. Dit zou kunnen worden verholpen door artikel 6§1 te wijzigen als volgt:

“Het is verboden zonder voorafgaande machtiging van de ontvanger van het cultureel erfgoed onder water vondsten intentioneel boven te halen **of werkzaamheden aan de vondst te verrichten**. Bij het verlenen van de machtiging houdt de ontvanger rekening met de Regels in de bijlage bij het verdrag.”

Ook de definitie van werkzaamheden vervat in artikel 1, 7° moet vervolgens worden aangepast zodat werkzaamheden ook betrekking kan hebben op vondsten.

Een dergelijke wijziging is cruciaal, daar het in de initiële vondstfase nog niet altijd duidelijk is in welke mate een vondst erfgoedwaarde heeft.

Aanbeveling wetgeving 2

Het is belangrijk reeds vooruit te kijken naar de toekomst om zo ook cultureel waardevolle wrakken te beschermen die zich in de EEZ bevinden, maar nog niet de grens van 100 jaar onder water hebben bereikt. Voor dergelijke wrakken is het aangewezen een verbod op plundering en beschadiging op te nemen in de wetgeving. Op die manier kan worden voorkomen dat een wrak volledig is leeggeplunderd of vernield tegen de tijd dat het de grens van 100 jaar onder water bereikt. Dit is zeker van belang voor wrakken uit de tweede wereldoorlog die toch een aanzienlijke culturele waarde kunnen hebben (zie hiervoor ook *infra* aanbeveling oorlogswrakken).

Aanbeveling wetgeving 3

Eén van de doelstellingen van de UNESCO 2001 Conventie is het regelen van de bescherming van OCE buiten de territoriale zeegebieden. Daartoe is bepaald dat staten hun vlaggenschepen en onderdanen een meldingsplicht moeten opleggen wanneer zij OCE ontdekken of de intentie hebben hier werkzaamheden aan te verrichten in de EEZ/ op het continentaal plat (CP) van een derde verdragsstaat of in het Gebied. Een dergelijke bepaling toevoegen aan de Belgische wetgeving zou niet alleen uniek zijn wanneer we kijken naar andere nationale wetgevingen, maar ook helpen met de wereldwijde bescherming van OCE zoals bedoeld in de UNESCO 2001 Conventie. Enkele belangrijke opmerkingen moeten bij het invoeren van een dergelijke bepaling in acht worden genomen:

Opmerking 1: De verplichting voor België eindigt niet met het opleggen van een meldingsplicht voor de ontdekking van OCE/ werkzaamheden eraan gericht. Deze informatie moet verder worden verspreid naar de andere verdragstaten (artikel 9 van de UNESCO 2001 Conventie biedt hier 2 opties)

en naar de Directeur-Generaal van UNESCO. Vervolgens zal België, indien wenselijk, een rol spelen binnen de internationale samenwerking met het oog op de verdere bescherming en management van het OCE.

Opmerking 2: De verplichting tot het melden van OCE ontdekt in de EEZ/ op het CP van een derde staat of werkzaamheden hieraan gericht, is volgens de UNESCO 2001 Conventie enkel van toepassing in de EEZ/ op het CP van derde verdragsstaten. Een dergelijke bepaling overnemen in de Belgische wetgeving zou voor verwarring kunnen zorgen aangezien in deze situatie zou worden verondersteld dat de Belgische vlaggenschepen en onderdanen op ieder moment weten welke staten reeds partij zijn bij de UNESCO 2001 Conventie, hetgeen uiteraard veranderlijk is. Een algemene meldingsplicht, los van de vraag of de kuststaat partij is bij de UNESCO 2001 Conventie, lijkt daarom meer aangewezen.

Opmerking 3: De UNESCO 2001 Conventie vereist een melding voor OCE, zoals gedefinieerd onder artikel 1(1) van de Conventie. Aangezien België deze UNESCO definitie heeft overgenomen voor vondsten en er pas in een latere fase beslist wordt of een vondst al dan niet OCE is, zou een internationale meldingsplicht moeten worden opgelegd voor wat wij onder onze wet verstaan als vondsten en niet OCE. Het tijds criterium van 100 jaar zou hier dan op van toepassing zijn. Hierbij moet ook worden opgelet dat er geen discrepantie ontstaat tussen de regelgeving in de Belgische wateren en daarbuiten. Het is niet de bedoeling een meldingsplicht voor werkzaamheden gericht aan vondsten buiten de Belgische wateren op te leggen, terwijl momenteel een dergelijke meldingsplicht nog niet bestaat binnen Belgische wateren. Vandaar ook het belang van suggestie 1.

Aanbeveling wetgeving 4

Er lijkt een onduidelijkheid in de OCE-wet te zijn geslopen. Wanneer we kijken naar de definitie van schepen en luchtvaartuigen van een staat onder artikel 2, 2° zien we het volgende: “oorlogsschepen en andere schepen of luchtvaartuigen die het eigendom waren van een staat of onder zijn gezag stonden, die op het tijdstip dat ze zonken uitsluitend werden gebruikt ten behoeve van niet-commerciële doeleinden van openbare dienstverlening en die als dusdanig zijn geïdentificeerd **en die voldoen aan de begripsomschrijving van cultureel erfgoed onder water**”. Aangezien onder onze wetgeving iets pas voldoet aan de begripsomschrijving van cultureel erfgoed onder water eenmaal het als dusdanig is erkend, zou dit betekenen dat de bepalingen die zijn opgenomen in de wet inzake schepen en luchtvaartuigen van een staat slechts op een zeer beperkt aantal staatschepen van toepassing zijn. Echter, lijkt het erop dat dit niet de bedoeling was van de wetgever aangezien bijvoorbeeld in artikel 5§2 van de OCE-wet wordt gesteld dat schepen en luchtvaartuigen van een staat de eigendom blijven van die staat. Vermoedelijk slaat deze bepaling op alle staatschepen en luchtvaartuigen en niet enkel degene die erkend zijn als OCE. Indien dit inderdaad het geval is, zou de definitie van schepen en luchtvaartuigen van een staat moeten eindigen met de zin “en die voldoen aan de begripsomschrijving van vondsten”.

Aanbeveling wetgeving 5

Om volledig in conformiteit te zijn met artikel 16 van de UNESCO 2001 Conventie is het aangeraden om in artikel 16 van de OCE-wet toe te voegen dat Belgische onderdanen niet mogen deelnemen aan activiteiten gericht naar OCE op een manier die strijdig is met de UNESCO 2001 Conventie (het verdrag).

Aanbeveling wetgeving 6

Verdere bepalingen in de OCE-wet voor de volledige implementatie van artikel 14 en 15 van de UNESCO 2001 Conventie lijken noodzakelijk. Deze artikelen adresseren respectievelijk het binnen België brengen, verhandelen en bezitten van OCE dat illegaal is uitgevoerd of tegenstrijdig met de UNESCO 2001 Conventie boven water is gehaald; en het gebruiken van gebieden onder Belgische bevoegdheid, inclusief kunstmatige eilanden, structuren of installaties voor activiteiten die strijdig zijn met de UNESCO 2001 Conventie.

3.2. Aanbevelingen beleid

Aanbeveling beleid 1

Onder artikel 22 van de UNESCO 2001 Conventie wordt gevraagd naar (een) bevoegde autoriteit(en) die instaa(t)(n) voor alle facetten van OCE-bescherming gaande van het opmaken en onderhouden van een inventaris, over de bescherming, het conserveren en managen van de OCE-sites, tot het instaan voor onderzoek en onderwijs. Door de OCE-wet van 2014 is een dergelijke autoriteit gecreëerd in de vorm van de 'ontvanger van het cultureel erfgoed onder water' (hierna ontvanger van het erfgoed). Gezien het enorme takenpakket waarvoor deze autoriteit instaat, is het belangrijk dat voldoende middelen en kennis ter beschikking zijn zodat de 'ontvanger' optimaal kan functioneren en de OCE-wetgeving ten volle tot uitvoering kan brengen. Vooral het ter beschikking stellen van de nodige expertise mag niet worden onderschat aangezien de 'ontvanger van het erfgoed' de taak heeft een inschatting te maken van de erfgoedwaarde van een bepaalde vondst, alsook bij de aanvraag tot het verrichten van werkzaamheden aan *in situ* bewaard OCE een beoordeling moet kunnen maken of deze al dan niet in overeenstemming zijn met de regels uit de Annex bij de UNESCO 2001 Conventie. Een sterke 'ontvanger van het erfgoed' is dus cruciaal voor de goede werking van de OCE-wet. Vermits de UNESCO-Conventie ook geldt voor de Belgische binnenwateren en de intergetijdenzones die onder de bevoegdheid van de gewesten vallen is het ook aan te bevelen ook hiervoor ook de nodige bevoegde autoriteiten aan te duiden (Vlaanderen, Brussel en Wallonië).

Aanbeveling beleid 2

Het lijkt aangeraden om een duidelijke procedure te creëren inzake de manier waarop een machtiging kan worden bekomen van de 'ontvanger van het erfgoed' om bijvoorbeeld een vondst boven water te halen of werkzaamheden uit te voeren aan *in situ* beschermd OCE. Deze procedure kan bijvoorbeeld omvatten op welke manier een dergelijk verzoek moet worden ingediend, welke vereisten er gesteld worden aan het verzoek/ de verzoeker (o.a. naleving garanderen van de regels vervat in de Annex bij de UNESCO 2001 Conventie) en wat achterna dient te gebeuren met eventueel verkregen voorwerpen of informatie. Een transparante procedure zou de duidelijkheid inzake het verkrijgen van een machtiging zeker ten goede komen.

Aanbeveling beleid 3

De feitelijke mogelijkheid om OCE te beschermen dateert van 25 april 2014 (KB betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water). Met dit uitvoeringsbesluit is er een kader om over te gaan tot effectieve erkenning en bescherming van OCE. Dit impliceert dat er geen

uitvoeringskader voorhanden was toen het marien ruimtelijk plan werd ingesteld (KB van 20 maart 2014 tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan). De eerste erkenningen van erfgoed (en dus ruimtelijke afbakening) dateren van 13 mei 2014 en 30 september 2014. Het marien ruimtelijk plan stelt dan ook dat er voor OCE geen aparte gebieden dienen te worden voorzien. Het is absoluut aanbevolen om de ruimtelijke afbakening van erfgoedsites te koppelen aan MRP. Onder afdeling 10 kan ervoor gekozen worden om de link met de OCE-wet te maken en ineens ook de erkende sites op te nemen.

Aanbeveling beleid 4

Wrakken kunnen beschouwd worden als artificiële riffen en dus ook (gedeeltelijk) de functies vervullen van riffen die intentioneel op bepaalde plaatsen ingericht worden. Onder Afdeling 2 (natuurbeschermingsgebieden) kan in artikel 7 van het KB MRP een §10 worden toegevoegd om de koppeling tussen natuurbeschermingswaarde en erkende erfgoedsites te maken.

Aanbeveling beleid 5

Gerelateerd aan hetgeen reeds werd vermeld inzake het beschermen van wrakken die zich nog geen 100 jaar onder water bevinden in de EEZ, en dan specifiek met name oorlogswrakken van WOII, is het aan te raden dat België zijn positie hieromtrent naar buiten brengt en ook naleeft. In 2002-2003 hebben enkele staten, waaronder Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Spanje en de Verenigde Staten, een verklaring afgelegd waarin ze duidelijk naar voor brengen dat staatschepen voor altijd hun eigendom blijven, tenzij ze deze expliciet hebben 'verlaten'. Sommige van deze staten verwezen ook naar het feit dat staatschepen hun soevereine immuniteit behouden zelfs nadat deze zijn gezonken. Een dergelijke aanpak is ook terug te vinden in de Amerikaanse Sunken Military Craft Act van 2004 die van toepassing is op oorlogsschepen, en bij uitbreiding staatsschepen, van de VS wereldwijd. België zou een dergelijk beleid moeten hanteren en naar voor brengen ter bescherming van haar staatsschepen waar deze ook liggen om zo ook mee te helpen bouwen aan een internationaal aanvaarde regel hieromtrent.

Aanbeveling beleid 6

Onder artikel 6 van de UNESCO 2001 Conventie worden staten aangemoedigd overeenkomsten te sluiten, zowel bilateraal als multilateraal, om de bescherming geboden door de UNESCO 2001 Conventie verder uit te werken en te verbreden. België zou een voortrekkersrol kunnen spelen in het creëren van een dergelijke overeenkomst met de andere Noordzee landen (en eventueel daarbuiten). Een dergelijke overeenkomst zou een grote hulp kunnen vormen bij de handhaving van de OCE-wet en gelijkwaardige wetgevingen in de andere Noordzeelanden, alsook een wederzijds respect kunnen garanderen voor de erkende OCE-sites, vooral in de EEZ waar de bevoegdheid van de kuststaat beperkter is, in alle deze landen. Ook het verder uitwisselen van informatie en expertise kan op deze manier worden gefaciliteerd.

Aanbeveling beleid 7

Op dit moment bestaat onder de wet Mariene Milieu van 1999 reeds de verplichting een milieueffectenrapportage uit te voeren bij het ontplooiën van activiteiten op de Belgische Noordzee. In het hierbij horend KB houdende de regels betreffende de milieueffectenbeoordeling van 1999, wordt gesteld dat er rekening moet worden gehouden met de effecten die deze activiteiten kunnen

hebben op onder andere cultureel erfgoed. Daar we hier dus een duidelijk juridisch kader hebben die een dergelijke verplichting oplegt, is het nu aan de praktijk, zijnde bijvoorbeeld het BMM, om hier voldoende rekening mee te houden en bij de beoordeling van de MER grondig de effecten op (potentieel) cultureel erfgoed te bestuderen en hier de nodige experts voor in te zetten.

Aanbeveling beleid 8

Een goeie samenwerking met de bevoegde diensten inzake monitoring en handhaving, zoals de douane, politiediensten en de kustwacht is cruciaal. Dit kan helpen met de naleving van de OCE-wetgeving alsook bij bijvoorbeeld de implementatie van artikel 14 en 15 van de UNESCO 2001 Conventie.

Aanbeveling beleid 9

Er dient een duidelijke communicatie te zijn met alle actoren op zee, inclusief de duikers, zodat deze zich bewust zijn van de huidige regelgeving en van het belang van OCE. Op deze manier kunnen zij actief meehelpen het OCE te beschermen. Duikers bijvoorbeeld kunnen een positieve rol spelen in dit verhaal en helpen met het verzamelen van informatie inzake de toestand van vondsten en OCE. Ook naar het brede publiek toe dient informatie ter beschikking te worden gesteld zodat de bescherming van OCE een breed maatschappelijk draagvlak krijgt.

4. Geconsulteerde Regelgeving

Naast het UNESCO verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, aangenomen te Parijs op 2 november 2001 werden de volgende regelgevingen opgenomen in het onderzoek uit WP2.1.2.

Overzicht wetgeving		
Soort	Datum	Titel
OCE-wetgeving		
Wet	9 april 2007	wet betreffende de vondst en de bescherming van wrakken
Wet	6 juli 2013	wet houdende de instemming met het Verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, aangenomen te Parijs op 2 november 2001
Wet	4 april 2014	wet betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water
KB	25 april 2014	KB betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water
KB	21 september 2016	KB betreffende de reglementaire maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water
MB	4 oktober 2016	MB betreffende individuele maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water
Mariene milieu		
wet	20 januari 1999	wet ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België
KB	7 september 2003	KB houdende de procedure tot vergunning en machtiging van bepaalde activiteiten in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België
KB	9 september 2003	KB houdende de regels betreffende de milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België
KB	29 september 1997	KB houdende de overdracht van de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium naar het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
Marien ruimtelijk plan (MRP)		
KB	20 maart 2014	KB tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan
KB	13 november 2012	KB betreffende de instelling van een raadgevende commissie en de procedure tot aanneming van een marien ruimtelijk plan in de Belgische zeegebieden
Zand- en grindwinning		
wet	13 juni 1969	wet inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat
KB	1 september 2004	KB betreffende de voorwaarden, de geografische begrenzing en de toekenningsprocedure van concessies voor de exploratie

		en de exploitatie van de minerale en andere niet-levende rijkdommen in de territoriale zee en op het continentaal plat
KB	1 september 2004	KB houdende de regels betreffende milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 13 juni 1969 inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat
KB	12 augustus 2000	KB tot instelling van de raadgevende commissie belast met de coördinatie tussen de administraties die betrokken zijn bij het beheer van de exploratie en de exploitatie van het continentaal plat en van de territoriale zee en tot vaststelling van de werkingsmodaliteiten
Bijzondere wet	8 augustus 1980	bijzondere wet tot hervorming der instelling
Baggerwerken		
decreet	2 maart 1999	decreet houdende het beleid en het beheer van de zeehavens
KB	2 februari 1993	KB tot vaststelling van de lijst van de havens en hun aanhorigheden overgedragen van de Staat aan het Vlaams Gewest
Samenwerkings-akkoord	12 juni 1990	samenwerkingsakkoord tussen de Belgische Staat en het Vlaamse Gewest ter vrijwaring van de Noordzee van nadelige milieu-effecten ingevolge baggerspecielossingen in de wateren die vallen onder de toepassing van het OSPAR-Verdrag
KB	12 maart 2000	KB ter definiëring van de procedure voor machtiging van het storten in de Noordzee van bepaalde stoffen en materialen
Windmolenparken		
KB	20 december 2000	KB betreffende de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van domeinconcessies voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit water, stromen of winden, in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen overeenkomstig het internationaal zeerecht
KB	12 maart 2002	KB betreffende de nadere regels voor het leggen van elektriciteitskabels die in de territoriale zee of het nationaal grondgebied binnenkomen of die geplaatst of gebruikt worden in het kader van de exploratie van het continentaal plat, de exploitatie van de minerale rijkdommen en andere niet-levende rijkdommen daarvan of van de werkzaamheden van kunstmatige eilanden, installaties of inrichtingen die onder Belgische rechtsmacht vallen

5. Bijlage (Samenwerkingsakkoord tussen het Vlaams Gewest en de federale overheid houdende het maritiem erfgoed)

<http://nadia-burger.vlaanderen.be/nadia/beheerdossier/readtab.do?tab=1>

(geraadpleegd 6/02/2017)

Samenwerkingsakkoord tussen het Vlaams Gewest en de federale overheid houdende het maritiem erfgoed

- Gelet op de Conventie ter Bescherming van het Cultureel Erfgoed onder Water (Parijs, 2001)
- Gelet op het Verdrag inzake het recht van de zee, Montego Bay, goedgekeurd bij wet van 18 juni 1998, inzonderheid op artikel 303 ⁽¹⁾
- Gelet op het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (La Valetta, 1992) ⁽²⁾
- Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, inzonderheid op artikel 92 bis, §§1,5 en 6, ingevoegd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988 en gewijzigd bij de wet van 16 juli 1993;
- Gelet op de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België inzonderheid artikel 7 t.e.m. artikel 14;
- Overwegende dat op 15 juli 2003 de Cel Maritieme en Fluviale Archeologie bij het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, nu het Vlaams Instituut voor het onroerend erfgoed genoemd, van de Vlaamse Gemeenschap werd opgericht;
- Overwegende dat een groot aantal scheepswrakken en middeleeuwse verdrinken/gezonken nederzettingen zich in het aan België grenzend gedeelte van de Noordzee situeren en dat deze een grote wetenschappelijke waarde uitmaken;
- Overwegende dat de Noordzee een zeer complex gebied is wat betreft nationale en internationale regelgeving en bevoegdheidsverdeling.
- Overwegende dat een aantal scheepswrakken een bijzondere archeologische waarde hebben, daar ze kunnen beschouwd worden als tijdschapsules en dat ze bovendien een grote beschermingswaarde hebben voor de vispopulatie en op die manier de vispopulatie in stand houden;
- Overwegende dat scheepswrakken ook een grote ecologische waarde hebben een belangrijk biotoop vormen voor verschillende planten- en diersoorten;
- Overwegende het wetenschappelijke onderzoek naar de mariene biodiversiteit rond scheepswrakken, zoals bijvoorbeeld het BEWREMABI-project

Het Vlaams Gewest, vertegenwoordigd door de Minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

de Federale overheid, vertegenwoordigd door de Vice-Eerste minister en minister van Begroting en Overheidsbedrijven, meer bepaald vanuit de bevoegdheid voor het mariene milieu en de maritieme mobiliteit en de coördinator van het Noordzeebeleid.

Komen overeen hetgeen volgt:

⁽¹⁾ art. 303 UNCLOS luidt als volgt 1. Staten hebben de plicht in zee gevonden voorwerpen van archeologische of historische aard te beschermen en werken tot dit doel samen. 2. Om de handel in dergelijke voorwerpen te beheersen, kan de kuststaat bij de toepassing van artikel 33 aannemen dat de verwijdering ervan, zonder zijn toestemming, van de zeebodem in de zone genoemd in dat artikel, een inbreuk binnen zijn grondgebied of territoriale zee zou betekenen op de wetten en voorschriften, genoemd in dat artikel. 3. Niets in dit artikel tast de rechten van aanwijsbare eigenaars aan, het bergingsrecht of andere regels van maritiem recht, noch wetten en gebruiken op het gebied van culturele uitwisselingen. 4. Dit artikel tast geen andere internationale overeenkomsten en regels van internationaal recht aan betreffende de bescherming van voorwerpen van archeologische of historische aard.

⁽²⁾ "Aanvaard" door de Vlaamse Regering op 12 december 2001 en door de Minister van Buitenlandse Zaken ondertekend op 30 januari 2002;

Doelstelling

Artikel 1:

Dit samenwerkingsakkoord heeft tot doel bij te dragen tot meer aandacht voor en een efficiënter beheer van het maritiem archeologisch patrimonium in het aan België grenzende deel van de Noordzee.

Definities

Art. 2:

Voor de toepassing van deze overeenkomst wordt verstaan onder

1° “Federale minister”: de minister of staatssecretaris van de federale regering tot wiens bevoegdheid de bescherming van het mariene milieu behoort.

2° “Vlaamse minister”: de minister van de Vlaamse regering tot wiens bevoegdheid de Monumenten en de Landschappen behoort.

3° “zeegebieden”: de territoriale zee, de exclusieve economische zone en het continentaal plat, bedoeld in de wet van 13 juni 1969 inzake het continentaal plat van België.

4° “mariene milieu”: de abiotische omgeving van de zeegebieden en de biota, hierin inbegrepen de fauna, de flora, en de mariene habitats die zij innemen, alsook de ecologische processen werkzaam binnen dit milieu en de onderlinge wisselwerkingen tussen de abiotische en biotische componenten;

5° “bescherming”: het geheel van maatregelen nodig voor het behoud, de ontwikkeling, het herstel en het duurzaam beheer van het mariene milieu alsook de maatregelen nodig voor het handhaven en herstellen van de kwaliteit van het mariene milieu, met uitsluiting van de maatregelen inzake voorkoming en beperking van verontreiniging die moeten genomen worden bij punt- of diffuse bronnen gelegen op het vasteland.

6° “mariene habitat”: een zone in zee met bijzondere geografische, abiotische en biotische kenmerken en die zowel geheel natuurlijk als halfnatuurlijk zijn;

7° “MMM-wet”: de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder rechtsbevoegdheid van België;

Afspraken

Art. 3:

§1. De federale overheid en het Vlaams gewest zullen zich in relatie tot het beheer en het onderzoek van maritiem archeologisch erfgoed in de Belgische wateren gedragen als bevoorrechte partners.

§2. Het Vlaams gewest krijgt als bevoorrechte partner, in de mate van het mogelijke, toegang tot onderzoeksfaciliteiten beschikbaar bij de diensten van de federale overheid.

§3. Het Vlaamse gewest zal binnen een termijn van 18 maanden een eerste databank van het maritiem archeologisch erfgoed in de Noordzee realiseren. De federale overheid kan ten allen tijde een beroep doen op deze informatie om ze te betrekken in de planvorming en het beheer van de Noordzee.

§4. Uit de eerste databank, die ter beschikking gesteld wordt door de Vlaamse minister, en het wetenschappelijk onderzoek naar de mariene biodiversiteit rond scheepswrakken worden door de federale minister enkele wrakken ter bescherming geselecteerd, conform de maatregelen voorzien in de MMM-wet.

§5. Het Vlaams gewest levert vanuit zijn expertise in verband met erfgoed wetenschappelijk advies aan de federale overheid, zowel op vraag van deze laatste als op eigen initiatief wanneer nodig.

§6. De federale minister zorgt ervoor dat in het kader van het vergunningsbeleid voor werken op zee (ontzandingen, ontgrindingen ⁽³⁾, baggeren ⁽⁴⁾, aanleggen van windmolenparken, ...) ⁽⁵⁾ aandacht wordt geschonken aan de archeologische dimensie en tracht in samenspraak met de Vlaamse minister te bewerkstelligen dat geen archeologisch waardevol patrimonium wordt vernield zonder voorafgaandelijk wetenschappelijk onderzoek.

§7. Bij de federale overheid en het Vlaams gewest wordt door de bevoegde ministers een contactpersoon aangeduid die zorgt voor een vlotte uitwisseling van de informatie.

Art. 4:

Dit samenwerkingsakkoord treedt in werking op de dag van ondertekening.

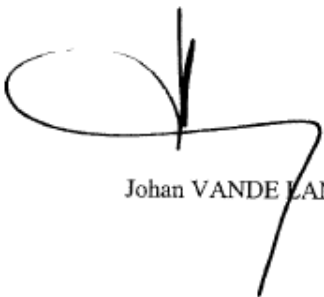
Gedaan te Oostende, op 5 oktober 2004, in twee originele exemplaren, waarvan één voor elke partij.

Voor de Federale overheid,

Voor het Vlaamse Gewest,

De Vice-Eerste Minister en Minister van
Begroting en Overheidsbedrijven

De Minister van Financiën en Begroting en
Ruimtelijke Ordening

Johan VANDE LANOTTE

Dirk VAN MECHELEN

⁽³⁾ Zie inhoud van het ontwerp KB – MER-MEB (in het kader van de wet van 13.06.1969).

⁽⁴⁾ Er mag verondersteld worden dat vermits het "baggeren" onder gezag van de Vlaamse Gemeenschap valt zij ook met de bepalingen van deze Overeenkomst zullen rekening houden

⁽⁵⁾ De aandacht dient nu al gevestigd te worden op de inhoud van artikel 10 van het KB van 9 september 2003 (MER-MEB): het deel betreffende de effecten van de voorgenomen activiteit op het mariene milieu bevat: 3° een beschrijving en waardering van de te verwachten betekenisvolle effecten van de activiteit en van de beschreven alternatieven op het mariene milieu en met name, in voorkomend geval, op: de fauna, de flora, de biodiversiteit en de mens, de bodem, het water, de atmosfeer en klimatologische factoren, de energie- en grondstoffenvoorraden, het zeegezicht, de materiële goederen en het culturele erfgoed, en de onderlinge wisselwerkingen tussen de voorgenoemde factoren; de te beschrijven en waarden effecten omvatten de directe en indirecte, secundaire, cumulatieve en synergetische, permanente en tijdelijke, positieve en negatieve effecten op korte, middellange en lange termijn;